

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ
ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง
Strategies for Development of Tourism on the Thailand-Cambodia Border
in the Si Sa Ket Province Area under the Irrawaddy-Chao Phraya-Mekong
Economic Cooperation Strategy

จาทรงค์ เพ็งนรพัฒน์¹ มาลี ไชยเสนา² และ สุวภัทร ศรีจงแสง³
Jaturong Pengnorapat,¹ Malee Chaisena² and Suwaphat Sregongsang³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ 2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ 3) นำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1 ประชากรที่อาศัยอยู่ชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณอำเภอภูสิงห์ อำเภอขุนหาญและอำเภอกันทรลักษ์ จำนวน 2,365 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตาราง Krejcie & Morgan และสุ่มอย่างง่าย จำนวน 325 คน ระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว จำนวน 35 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และ ระยะที่ 3 กำหนดผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มคือ ผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 15 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 23 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 แบบบันทึก SWOT Analysis แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ SWOT TOWS Matrix และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ศักยภาพการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก พบว่า จุดแข็งมีคะแนนเท่ากับ 3.01 จุดอ่อนมีคะแนนเท่ากับ 3.03 โอกาส มีคะแนนเท่ากับ 3.82 และอุปสรรคมีค่าคะแนนเท่ากับ 2.89 ผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix มีค่าสูงสุดอยู่ที่จุดอ่อนและโอกาส 3) การนำเสนอยุทธศาสตร์พบว่า มี 5 ยุทธศาสตร์ 37 กลยุทธ์ 158 มาตรการ 133 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) การวางแผนการท่องเที่ยว 2) การตลาดการท่องเที่ยว 3) การพัฒนาบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว 4) การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว และ 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 2 3 และ 5 มีศักยภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ในระดับมาก

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การพัฒนา ; การท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา ; ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขายุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มภาค บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, Doctoral Student in Regional Development Strategies, Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University

² รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, Associate Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

³ อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, Lecturer, Faculty of Arts, Ubon Ratchathani University

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to investigate the potential of tourism at the Thailand-Cambodia border in the Si Sa Ket province area, 2) to analyze the internal and external environment of tourism at the Thailand-Cambodia border in the Si Sa Ket province, and 3) to propose strategies for development of tourism on the Thailand-Cambodia border in the Si Sa Ket province area. The study population was divided into phases. Phase 1: the population of 2,365 who lived at the Thailand-Cambodia border in the areas of Phusing, Khunhan and Kantharak districts. A sample of 325 people whose size was determined using the Krejcie and Morgan's table was selected by simple random sampling. Phase 2: the target group of 35 people was selected by purposive sampling from those who had knowledge and experience in tourism. And phase 3: the participants in focus group discussion comprised 15 people who had knowledge and expertise of tourism, and other 23 specialists. All were selected by purposive sampling. The instruments used were a form for assessment of the tourism potential whose entire reliability was 0.97, a form of SWOT Analysis, a form of paper note taking of focus group discussion, and a form of assessing the appropriateness and feasibility of the strategies. Statistics used were mean, and standard deviation. Analyses of SWOT, TOWS Matrix and contents were conducted.

The findings revealed as follows. 1) The overall potential of tourism at the Thailand-Cambodia border was at moderate level. 2) It was found from the internal and external environment analyses that strengths gained a mean score of 3.01; weaknesses gained a mean score of 3.03; opportunities gained a mean score of 3.82; and threats gained a mean score of 2.89. The highest values from the analytical result of TOWS Matrix were at weakness and opportunity. 3) This study proposed 5 strategies, 37 stratagems, 158 measures and 133 indicators, which consisted of the following: 1) tourism planning, 2) tourism marketing, 3) service development and tourism supporting factor, 4) creation of confidence and promotion of tourism, and 5) promotion of involvement by the public and private sectors including local administration organizations. The results of assessing appropriateness and feasibility of the strategies showed that the vision aspect and strategic issue numbers 1, 2, 3 and 5 had appropriateness and feasibility at the highest level, while strategic issue number 4 had the highest level of appropriateness and high level of feasibility.

Keywords : Development Strategies ; Tourism at the Thailand-Cambodia Border ; Cooperation Strategy

บทนำ

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม (ACMECS: Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy) เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของทั้งห้าประเทศสมาชิกโดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมใน 8 สาขาความร่วมมือหลัก ได้แก่ การอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน ความร่วมมือด้านการเกษตร ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมและพลังงาน การเชื่อมโยงการค้า ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านสาธารณสุขและความ

ร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. 2556) ในสาขาการท่องเที่ยวได้มีการเสนอแนวคิดการจัดทำพื้นที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของ 5 ประเทศเข้าด้วยกัน (Tourism Corridor) ประกอบด้วย พุกาม-เชียงใหม่-หลวงพระบาง-เวียงจันทน์-เสียมราฐ-เว้ รวมทั้งสนับสนุนการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง การขยายการตลาดการท่องเที่ยวให้กว้างขวางเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นเพื่อก้าวไปสู่การเป็น “ห้าประเทศ หนึ่งที่หมาย” จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นจังหวัดชายแดนและได้ดำเนินการให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในรูปแบบวงกลมเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอินโดจีน ไทย-ลาว-กัมพูชา-เวียดนาม (The Economic

Circle in Indochina Thai-Laos-Cambodia-Vietnam) จนกลายเป็นจังหวัดที่เป็นประตูเชื่อมต่อยุทธศาสตร์ขอมโบราณ (นครวัด-นครธม) ก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาให้พื้นที่ชายแดนบริเวณนี้ให้เป็นพื้นที่การท่องเที่ยว 3 ประเทศ 7 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี-ศรีสะเกษ (ไทย) จำปาสัก-สาละวัน (ลาว) พระวิหาร-อุดรมีชัย-สตึงเตร็ด (กัมพูชา) (ทักษพร น้อยแก้ว. 2556) ผลจากการที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและประกาศเปิดจุดผ่านแดนถาวรช่องสง่างำตำบลไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ประเทศไทย ซึ่งตรงกันข้ามกับช่องจอมของอำเภออัลลองเวง จังหวัดอุดรมีชัย ราชอาณาจักรกัมพูชา การมีเส้นทางหมายเลข R67 เป็นถนนเชื่อมโยงด้านการค้าและการท่องเที่ยว จากจุดผ่านแดนถาวรช่องสง่างำไปสู่อารยธรรมขอมโบราณในจังหวัดเสียมราฐ ราชอาณาจักรกัมพูชา ได้แก่ นครวัด นครธม ระยะทาง 135 กิโลเมตรเป็นเส้นทางที่สะดวกและใกล้ นครวัด นครธมมากที่สุด หากเดินทางโดยรถยนต์จากจุดผ่านแดนถาวรของไทย

ปัญหาด้านการท่องเที่ยวบริเวณชายแดนของจังหวัดศรีสะเกษที่สำคัญคือ ปัญหาความมั่นคงทางชายแดนอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากกรณีพิพาทพรมแดนพื้นที่ปราสาทเขาพระวิหาร ในช่วงปี พ.ศ.2551 ปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไม่ชัดเจน จึงส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและกัมพูชา และสถานการณ์การท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาการเชื่อมโยงและการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยเฉพาะในศูนย์บริการการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว แบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ที่เมืองชายแดนและด้านชายแดน ซึ่งการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวให้ได้คุณภาพและมาตรฐานมีความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากและความร่วมมือจากหน่วยงานในหลายภาคส่วน อีกทั้งยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าจังหวัดศรีสะเกษน่าจะมีศักยภาพในการเป็นประตูสู่การค้าและการท่องเที่ยวสู่อารยธรรมขอมตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แต่อย่างไรก็ตามพบว่า จังหวัดศรีสะเกษยังไม่มีแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชายแดนที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณจังหวัดศรีสะเกษขึ้น เพื่อกำหนดทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดน โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ เพื่อให้เป้าหมายด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การกระจายรายได้และความเจริญตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเกิดขึ้นกับผู้คนในพื้นที่ชายแดน

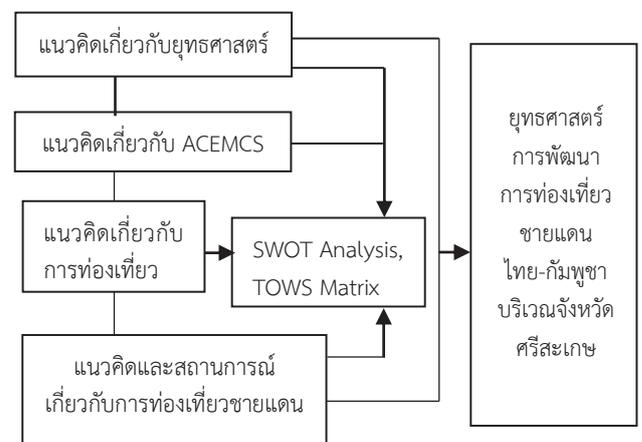
ไทย-กัมพูชาและก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้จากการบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ (กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง. 2555) แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาทางเศรษฐกิจ อีวอดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACEMCS) (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. 2556) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2558) แนวคิดและสถานการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชายแดน (สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. 2556) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณอำเภอภูสิงห์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอกันทรลักษ์ รวม 2,365 คน

กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 325 คน โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan และการสุ่มอย่างง่าย (ปกครองจังหวัดศรีสะเกษ. 2558) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามศักยภาพการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 63 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.60-1.00 นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 325 ชุด ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ.2558 ได้รับกลับคืนมาทุกชุด คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ระยะที่ 2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก การท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว แบ่งเป็น 5 กลุ่ม จำนวน 35 คน ได้แก่ ผู้ประกอบกิจการการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว จำนวน 10 คน ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 10 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ SWOT วันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2558 เวลา 09.00-12.30 น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลไพรพัฒนา ตำบลไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ และดำเนินการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก กำหนดการถ่วงน้ำหนักเพื่อการประเมิน Matrix มีช่วงตั้งแต่ 0.0-1.00 คือ 0.0 หมายถึงไม่มีความสำคัญ ส่วน 1.0 มีความสำคัญมากที่สุด จากนั้นให้คะแนนสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก กำหนดคะแนน 1-5 คะแนน 5 หมายถึงประเมินผลมากที่สุด คะแนน 1 หมายถึงประเมินผลน้อยที่สุด และดำเนินการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักด้วยการนำค่าการถ่วงน้ำหนักคูณด้วยการให้คะแนน โดยนำค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักรวมของสภาพแวดล้อมแต่ละด้านมากำหนดแนวทางของกลยุทธ์ จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ TOWS Matrix ด้วยวิธีการจับคู่ระหว่างจุดแข็งกับโอกาส (SO) จุดอ่อนกับโอกาส (WO) จุดแข็งกับอุปสรรค (ST) จุดอ่อนกับอุปสรรค (WT) บันทึกลงในตาราง และนำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกไปจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษเพื่อประชุมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ

ระยะที่ 3 นำเสนอร่างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ กำหนดผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มคือ ผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับท่องเที่ยว จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้แทนคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา

กลุ่มจังหวัด จำนวน 1 คน ผู้แทนคณะกรรมการจัดทำแผนการท่องเที่ยวจังหวัด จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1 คน ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด จำนวน 1 คน นายอำเภอ จำนวน 2 คน วัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 1 คน ผู้แทนนายกองค์การบริหารจังหวัดจำนวน 1 คน ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 1 คน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว จำนวน 1 คน นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 1 คน ตัวแทนภาคประชาสังคม จำนวน 2 คน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว จำนวน 1 คน ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2558 เวลา 09.00-12.30 น. ณ ห้องประชุมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ-อุบลราชธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นการสนทนากลุ่ม 5 ประเด็นตามร่างยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากนั้นผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 343 ข้อ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง จำนวน 23 คน ได้แก่ อดีตผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและอดีตปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน 2 คน อดีตรองผู้ว่าการและผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จำนวน 2 คน อดีตคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 1 คน คณบดีคณะครุศาสตร์และคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 2 คน อาจารย์ประจำสาขาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 7 คน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน อดีตท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 คน ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษและมุกดาหาร จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 คน ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและนายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 2 คน ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญคือ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 5 ปี

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีสถานภาพสมรสอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า การประกอบอาชีพเกษตรกรและ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

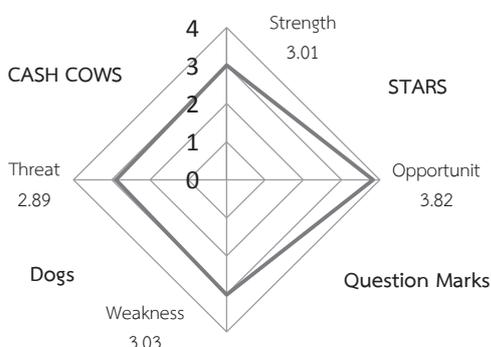
เท่ากับ 5,000-15,000 บาท ศักยภาพการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมศักยภาพการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ

ศักยภาพการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. แหล่งท่องเที่ยว	3.03	0.96	ปานกลาง
2. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2.86	1.03	ปานกลาง
3. ที่พัก	2.87	0.96	ปานกลาง
4. สิ่งอำนวยความสะดวก	2.86	1.06	ปานกลาง
5. กิจกรรมการท่องเที่ยว	2.80	1.00	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.88	1.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ศักยภาพการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$, S.D.=1.00) โดยศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.03$, S.D.=0.96) และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 2.80$, S.D.=1.00)

2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัด ศรีสะเกษพบว่า จุดแข็ง (S-strength) มีค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 3.01 จุดอ่อน (W-weakness) มีค่าคะแนนเท่ากับ 3.03 โอกาส (O-opportunity) มีค่าคะแนนเท่ากับ 3.82 และอุปสรรค (T-threat) มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.89 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล TOWS Matrix ปรากฏว่ามีค่าสูงสุดอยู่ที่โอกาส (3.82) และจุดอ่อน (3.03) ดังนั้น กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นจึงเป็นกลยุทธ์พัฒนา

ภาพที่ 2 แสดง Matrix ที่ได้จากการประเมินและกำหนดค่าคะแนน

3. นำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย - กัมพูชาบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ พบว่ามี 5 ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 1) การวางแผนการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา มี 7 กลยุทธ์ 32 มาตรการ 30 ตัวชี้วัด 2) การตลาดการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา มี 8 กลยุทธ์ 40 มาตรการ 25 ตัวชี้วัด 3) การพัฒนาบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา มี 6 กลยุทธ์ 32 มาตรการ 24 ตัวชี้วัด 4) การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา มี 9 กลยุทธ์ 31 มาตรการ 32 ตัวชี้วัด และ 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา มี 7 กลยุทธ์ 23 มาตรการ 22 ตัวชี้วัด จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ายุทธศาสตร์ที่ 4 กลยุทธ์ที่ 4.2 มีจุดเน้นเรื่องการผลักดันการใช้บัตรผ่านแดน Border Pass และการใช้ Single Visa จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพของระบบการอำนวยความสะดวกการผ่านแดนย่อมส่งผลโดยตรงต่อการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวชายแดนและในทางปฏิบัติจังหวัดศรีสะเกษได้ดำเนินการร่วมมือระหว่างไทยและกัมพูชาในลักษณะของเมืองคู่แฝด (Sister Cities) อย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยจัดให้มีการส่งเสริมการค้าชายแดนในพื้นที่เมืองใหม่ช่องสง่า อำเภอกุสิงห์ และพื้นที่แห่งนี้กำลังได้รับการพัฒนายกระดับให้เป็นเขตการค้าสำคัญระหว่างไทย-กัมพูชาในอนาคต และยังมีการส่งเสริมกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ กิจกรรมตักบาตรสองแผ่นดินเนื่องในวันสงกรานต์ กิจกรรมชกมวยสง่าอาเซียนไฟท์ นวัตกรรมอุทยานและกิจกรรมการแข่งขันเดิน-วิ่งเชื่อมสัมพันธ์อาเซียน (ไทย-กัมพูชา) ซึ่งผลจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวนี้มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีต่อการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา ดังนั้นกลยุทธ์ที่ 4.2 จึงเป็นกลยุทธ์ที่สามารถเร่งรัดให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ พบว่า ด้านวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 2 3 และ 5 มีศักยภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ ระดับมาก พันธกิจ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดและมากที่สุดและมากที่สุด เป้าประสงค์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ ในระดับมากที่สุดและมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศักยภาพการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และศักยภาพด้านอื่นๆ ยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคเช่นเดียวกัน ได้แก่ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่พิกัดสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) ที่กล่าวถึงผลการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระยะที่ผ่านมาว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่เป็นปัญหาที่สะสมมานานและไม่มีแผนดำเนินงานที่ชัดเจน ในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวนั้นค่อนข้างดีระดับหนึ่งแต่ยังมีปัญหาในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดต่างๆ รวมทั้งปัญหาการพัฒนามาตรฐานคุณภาพ การให้บริการที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานสอดคล้องกับกรอบวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ ที่มุ่งเป้าให้ประตูการค้าและการท่องเที่ยวสู่อารยธรรมขอมโบราณ (สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. 2556)

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า จุดแข็ง มีค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 3.01 โดยค่าคะแนนสูงสุดอยู่ที่การมีตลาดการค้าชายแดนที่สำคัญระดับท้องถิ่นระหว่างไทยและกัมพูชาสอดคล้องกับการดำเนินงานกรอบความร่วมมือ ACMECS ในด้านการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน การเคลื่อนย้ายสินค้าบริการระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยทั้งในด้านกฎหมายและด้านโครงสร้างพื้นฐาน (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. 2556) และสอดคล้องกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจในโครงการวงกลมเศรษฐกิจกลุ่มประเทศอินโดจีน ไทย-ลาว-กัมพูชา-เวียดนาม (ทักษพร น้อยแก้ว. 2556)

จุดอ่อน มีค่าคะแนนเท่ากับ 3.03 โดยค่าคะแนนสูงสุดอยู่ที่ปัญหาเอกสารสิทธิ์ครอบครองที่ดิน โดยเฉพาะในพื้นที่เมืองใหม่ ชองสะแง ตำบลไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จำนวน 966 ไร่ พื้นที่แห่งนี้เกิดขึ้นจากความร่วมมือกัน ในลักษณะของเมืองคู่แฝดตามกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (AMECS) (อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ. 2557) ผู้วิจัยเห็นว่าจุดอ่อนที่เกิดขึ้นนี้สามารถแก้ไขได้โดยภาครัฐควรส่งเสริมการใช้พื้นที่ กำหนดแผนการการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างสูงสุดและส่งเสริมกิจกรรมให้ได้มาตรฐาน ผ่านปรนเรื่องการถือครองที่ดิน การจัดเป็น

โฉนดชุมชน การให้เช่าที่ดินจากรัฐเพื่อสร้างแรงจูงใจในการลงทุนจากภาคเอกชน และเร่งรัดนโยบายการใช้ประโยชน์จากพื้นที่การค้าชายแดนเพื่อรองรับการลงทุน การค้าและการท่องเที่ยว

โอกาส มีค่าคะแนนเท่ากับ 3.82 โดยค่าคะแนนสูงสุดอยู่ที่การอำนวยความสะดวกทางการขนส่งและการท่องเที่ยวข้ามพรมแดนไทย-กัมพูชา-ลาว และไทย-กัมพูชา-เวียดนาม เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะอาจส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ทั้งทางบวกและทางลบให้กับนักท่องเที่ยวได้ ความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกทางการขนส่งและการท่องเที่ยวข้ามพรมแดนไทย-กัมพูชา-ลาว และไทย-กัมพูชา-เวียดนามเป็นผลมาจากการพัฒนาตามกรอบความร่วมมือ ACMECS และ โครงการเมืองคู่แฝด (Sister Cities) ซึ่งเป็นการจับคู่ในลักษณะ “City Linking” (ระบบข้อมูลเพื่อความมั่นคงจังหวัดศรีสะเกษ. 2556)

อุปสรรค มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.89 โดยค่าคะแนนสูงสุดอยู่ที่ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา อินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษและการท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นเครื่องชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวชายแดน รวมทั้งการส่งเสริมการรวมตัวกันของภาคส่วนด้านการท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้จังหวัดศรีสะเกษเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวชายแดนอีสานใต้สอดคล้องกับการดำเนินการพัฒนาตามแผนงานกลุ่มจังหวัด (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2. 2558)

3. การเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชาบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าประเด็นของยุทธศาสตร์ที่ 1 2 3 และ 5 มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่มีภารกิจหลักในการวางรากฐานการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้ภารกิจที่จะต้องดำเนินการควบคู่และเกี่ยวพันกัน ใน 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการพัฒนาสินค้าและบริการและด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2558) สำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 แสดงให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นๆ นั่นคือ “บริบทพื้นที่ชายแดนของจังหวัดศรีสะเกษ” ดังนั้น กลยุทธ์ ที่ผู้วิจัยเสนอขึ้นมานี้จึงมีลักษณะที่ครอบคลุมในหลายมิติ คือ มิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามจังหวัดศรีสะเกษก็มีข้อได้เปรียบที่สำคัญคือ การมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย คือ ส่วย เขมร ลาวและเยอ ซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์ของการตั้งอยู่บนฐานของ

อารยธรรมขอมโบราณและการมีรูปแบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2556) ทำให้สามารถกำหนดแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด กลุ่มจังหวัด ทำให้สามารถขับเคลื่อนแผนงานไปสู่การปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว โดยสนับสนุนให้กลุ่มจังหวัดเป็นประตู (Gate Way) เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เชื่อมโยงสู่เมืองชายแดนและด่านชายแดน รวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการเพื่อสร้างงานและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้มากขึ้น (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2. 2558) ผู้วิจัยเห็นว่าการสนับสนุนการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทางความมั่นคง กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ตลอดจนการส่งเสริมกระบวนการวางแผนการท่องเที่ยวชายแดนจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐและภาคเอกชน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการกลางด้านการท่องเที่ยวชายแดนเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การประชาสัมพันธ์การกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวจะมีส่วนช่วยส่งเสริม สนับสนุนทุกภาคส่วนให้เป็นพันธมิตรด้านการท่องเที่ยวชายแดน มุ่งผลสัมฤทธิ์ในเชิงบวก เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย ในการพัฒนาให้จังหวัดศรีสะเกษ เป็นศูนย์กลาง การท่องเที่ยวในอารยธรรมขอมโบราณชายแดนสองแผ่นดิน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มีจุดอ่อนที่ต้องพัฒนาในเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และที่พัก ดังนั้นจังหวัดควรพัฒนาและปรับปรุงเรื่องดังกล่าวให้ดีขึ้น เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวควรจัดให้ต่อเนื่องและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรพัฒนาถนน เส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวให้สะดวกต่อการเดินทางและในด้านที่พักควรจัดทำทะเบียนที่พักในจังหวัดให้มีความปลอดภัย สะอาดและมาตรฐาน เพื่อเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ
2. ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชาระหว่างรัฐ ชุมชน เอกชนทั้งสองประเทศ

เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะการเชื่อมโยงประเพณีวัฒนธรรมที่โดดเด่นอย่างต่อเนื่อง

3. ควรเสนอแนะให้มีการพัฒนาระบบการอำนวยความสะดวกในการใช้บัตรผ่านแดนชั่วคราว (Border Pass) ให้นักท่องเที่ยวทั่วไปไม่เฉพาะในเขตอำเภอภูสิงห์เท่านั้นและเรื่องการอนุญาตให้นำรถจากประเทศไทยไปใช้ในประเทศกัมพูชาได้

4. ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวยังมีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้นจึงควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์และการรักษาความปลอดภัยในเรื่องที่พัก และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวโดยการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์หรือเว็บไซต์ หรือการจัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ ในการปฏิบัติจริง คือ ศึกษารูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาในแต่ละยุทธศาสตร์ด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนายุทธศาสตร์เชิงพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ได้แก่ บริเวณช่องพระพลัย อำเภอลืออำนาจ จังหวัดศรีสะเกษกับอำเภอ ตระเพียรปราสาท จังหวัดอุดรธานี และช่องตาเฒ่า อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษกับอำเภอ จอมกระแสนต์ จังหวัดพระวิหาร ประเทศกัมพูชา เพื่อเชื่อมโยงกันในมิติของความมั่นคง เศรษฐกิจ การค้าและการท่องเที่ยว
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพกรณีตัวอย่างที่ดี ของการท่องเที่ยวชายแดนไทย-กัมพูชา

เอกสารอ้างอิง

- กองวิชาการและแผนงาน, กรมการปกครอง. (2555). *คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ : ฉบับปรับปรุง*. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2557, จาก <http://tspd.dopa.go.th>.
- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). *กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค : ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง*. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2557, จาก <http://mfa.go.th/th/business/th/cooperation/2451/16231.html>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560*. กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของไทย ฉบับที่ 2 (2556-2560) การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการจัดการโซ่อุปทานเพื่อความสามารถในการแข่งขัน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ทักษพร น้อยแก้ว. (2556). *วงกลมเศรษฐกิจ*. ศรีสะเกษ : ศูนย์ข้อมูลความมั่นคง สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ.
- ปกครองจังหวัดศรีสะเกษ. (2558). *สถิติประชากรจากทะเบียนบ้านแยกรายพื้นที่ระดับสำนักทะเบียน*. ศรีสะเกษ : สำนักปกครองจังหวัด.
- ระบบข้อมูลเพื่อความมั่นคงจังหวัดศรีสะเกษ. (2556). *แนวทางการร่วมมือระหว่างจังหวัดศรีสะเกษกับกัมพูชา*. ศรีสะเกษ : สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ.
- สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. (2556). *แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2557*. ศรีสะเกษ : กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาสำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 กระทรวงมหาดไทย. (2558). *แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 พ.ศ.2557-2560 ฉบับทบทวนใหม่ (รอบปี 2560)*. ศรีสะเกษ : สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2.
- อาคม เดิมพิทยาไพสิฐ. (2557). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดนเพื่อเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน. เอกสารนำเสนอในที่ประชุมสัมมนาการพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดน กรณีบริหารจัดการเมืองใหม่ของสงขลา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ*. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2557, จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=2747.

Translated Thai Reference

- Department of Provincial Administration, Division of Technical Services and Planning. (2012). *A Manual for Making a District Development Strategic Plan (Revised Ed.)*. Retrieved on October 2014, from <http://tspd.dopa.go.th>. [in Thai]
- Department of International Economic Affairs, Ministry of Foreign Affairs. (2013). *Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: (ACMECS)*. Retrieved in October 2014, from <http://mfa.go.th/business/th/cooperation/2415/16231.html>. [in Thai]
- Ministry of Tourism and Sports. (2015). *Thailand Tourism Strategy 2015-2017*. Bangkok : Ministry of Tourism and Sports. [in Thai]
- National Economics and Social Development Board-NESDB. (2013). *Thailand 2nd logistics system development strategy (2013-2017): Trade and supply chain facilitation for competitive advantage enhancement*. Bangkok : Office of the National Economics and Social Development Board. [in Thai]
- Noikaew, T (2013). *The economic circle*. Sisaket : The center of security information. Sisaket Provincial Governor's Office. [in Thai]
- Sisaket Provincial Administration. (2015). *Statistics from the civil registration in separate areas of the Registration Office*. Sisaket : Sisaket Provincial Administration. [in Thai]

- The Data System for the Security of Sisaket Province. (2013). *Guidelines on the cooperation between Sisaket province and Cambodia*. Sisaket : Sisaket Provincial Governor's Office. [in Thai]
- Sisaket Provincial Governor's Office. *The Annual Action Plan for Year 2014 of Sisaket Province*. Sisaket : Development Strategy Group, Sisaket Provincial Governor's Office. [in Thai]
- The Office of Strategy Management for the 2nd Consortium of the Lower Northeast Region, Ministry of Interior. (2015). *The Development Plan for the 2nd Consortium of the Lower Northeast Region Years 2014-2017*. (Revised Ed., 2017). Sisaket : The Office of Strategy Management for the 2nd Consortium of the Lower Northeast Region. [in Thai]
- Termphitthayasit, A. (2014). *Strategy to Develop the Border Economic City for Connection with Neighboring Countries: The Case Study of Managing a New City in the Chong Sa Ngam Border Trade Market, Phusing District, Sisaket Province*. Retrieved in October 2014, from http://www.nesdb.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=2747. [in Thai]